

ملی شدن صنایع نفتی در بولیوی و واکنش های ناشی از آن

Evo Morales رئیس جمهور تازه به قدرت رسیده بولیوی به محض برگشت از هاوانا پس از امضاء «قرارداد تجاری مردم» در ۲۹ آوریل که به موجب آن بولیوی را با کوبا و ونزوئلا متحد می سازد، روز دوشنبه اول ماه مه برای دادن رونق به جشن کارگران، در حالی که نظامیان ارتش به دور او حلقه زده بودند، صنایع نفتی کشورش را ملی اعلام نمود. این موضوع با توجه به اینکه ذخایر گاز بولیوی پس از ونزوئلا مقام دوم را در آمریکای جنوبی دارا می باشد، از اهمیت زیادی برخوردار است.

مورالس طی ایراد سخنانی که از رادیو و تلویزیون پخش گردید، با بانگی رسا گفت «ما بیش از این اجازه نمی دهیم که شرکت های خارجی منابع طبیعی کشور ما را غارت و چپاول کنند. از این پس مالکیت این منابع در اختیار دولت قرار می گیرد که کنترل کامل و بی قید و شرط خود را بر آن اعمال خواهد کرد.»

مورالس به عنوان اولین سرخ پوست اصیل که به چنین مقام عالی در بولیوی انتخاب شده است، در خلال سخنان خود از نیروهای ارتش و همکاری صمیمانه آنها نیز قدردانی نمود. از این پس ارتشیان حوزه های نفتی و گازی، پالایشگاه ها و تاسیسات گازی را در بولیوی در کنترل خود خواهند داشت.

رئیس جمهور بولیوی میوه های این اقدام خود را در انتخابات مجلس قانونگذار که قرار است در دوم جولای آیند برگزار گردد، خواهد چید. در این انتخابات ۲۵۵ نماینده از سراسر کشور انتخاب می گردند که قانون اساسی جدیدی را وضع خواهند کرد.

اگرچه این سومین باری است که صنایع نفتی در بولیوی ملی اعلام می گردد، ولی به عقیده مورالس «آخرین بار» آن خواهد بود. در گذشته یک بار در سال ۱۹۳۷ و بار دیگر در سال ۱۹۷۰ دولت های نظامی چپگرای وقت نیز صنایع نفتی این کشور را ملی اعلام کرده بودند ولی هر بار پس از چند سال به بهانه های مختلف، در را به روی سرمایه گذارهای خصوصی باز کردند. تاکنون نه سیستم دولتمداری و نه اقتصاد لیبرال نتوانسته معضلات اجتماعی را در بولیوی حل و فصل کند بطوری که هم اکنون فقیرترین کشور آمریکای جنوبی به حساب می آید.

مورالس در پایان سخنان خود همچنین به مردم قول داد که روند ملی کردن به زودی «معادن، منابع جنگلی و تمام منابع طبیعی» بولیوی را دربر خواهد گرفت. علاوه بر آن قانونی را که دولت فعلی در حال تدوین آن می باشد، زمینه «مصادره اراضی» را نیز فراهم می سازد.

ملی کردن صنعت نفت وعده اصلی مورالس در کارزار انتخابات ریاست جمهوری به مردم بود که در ۱۸ دسامبر گذشته برگزار گردید و وی با کسب ۵۴ درصد آراء انتخاب شد. مورالس قبل از انتخاب شدنش به این مقام، در برخورد به شرکت های چند ملیتی می گفت که آنها باید در موضع «یک شریک و نه صاحبکار و آقا بالا سر» قرار بگیرند. وی در عین حال می گفت که دارایی های آنان مصادره نخواهد شد و از آنان سلب مالکیت نخواهد گردید. در حال حاضر هنوز زود است تا بتوان گفت آیا رئیس جمهور به اظهارات خود در رابطه با شرکت های چند ملیتی پایبند خواهند ماند یا نه.

با در نظر داشتن اینکه مورالس بخش هایی از این قانون را در این سخنرانی قرائت نمود که به موجب آن انحصارات چند ملیتی باید تمام محصولات خود را به موسسه دولتی (ملی) بولیوی واگذار کنند، این احتمال وجود دارد که برخلاف گفته های خود در قبل از انتخابات عمل کند. این موسسه در عین حال امور تجاری صنایع نفتی بولیوی را در عرصه داخلی و بین المللی به پیش خواهد برد. به گفته یک منبع دولتی، نقش این کمپانی تا حد ارائه خدمات خلاصه خواهد شد. بر مبنای قانون جدید ملی کردن، درآمد حاصله از استخراج منابع نفتی نیز به سود دولت تقسیم خواهد شد. بطوری که سهم دولت در حوزه های اصلی و مهم نفتی از ۸۲ درصد تجاوز خواهد نمود.

۲۶ انحصار چند ملیتی شامل حکم ملی کردن صنایع نفتی خواهند شد. که در میان آنها Petrobras از برزیل، توتال از فرانسه، Exxon از ایالات متحده آمریکا، بریتیش گاز از انگلیس، Repsol-YPF از اسپانیا و رزانتین قرار دارند. با توجه به میزان سرمایه گذاری انحصارات نفتی برزیل، اسپانیا و آرژانتین و اهمیت حوزه های

گاز طبیعی که تحت کنترل آنها قرار داشت، بیش از بقیه انحصارات به این اقدام واکنش نشان داده اند. Petrobras به مثابه بزرگترین موسسه نفتی برزیل با سرمایه گذاری دولتی، ۶۰ درصد گاز طبیعی مورد مصرف این کشور را از بولیوی و بوسیله خطوط لوله که طول آن به ۳۲۰۰ کیلومتر می رسد، تامین می کند. روز سه شنبه رئیس دولت این کشور برای بررسی نتایج و پیامدهای این امر، شورای اضطراری وزیران را تشکیل داد. وزیر معادن و انرژی برزیل و همچنین مدیر انحصار نفتی یاد شده، این اقدام رئیس جمهور بولیوی را «غیردوستانه» ارزیابی نمودند.

Repsol-YPF که مرکز آن در اسپانیا قرار دارد، سهامدار آن موسسه مالی بزرگ La Caixa از کاتالون می باشد. بخشی از مدیران این موسسه مستقیم یا غیرمستقیم از سیاستمداران فعلی کاتالون هستند. منطقه ای که در حال حاضر از سوی احزاب چپ اداره می شود که خوزه لوئیس رودریگز زاپاته رو به نمایندگی آنان رئیس دولت ملی اسپانیا می باشد. بیانیه ای که از سوی وزیر کشور دولت زاپاته رو در این رابطه انتشار یافت، از «نگرانی عمیق» وزیر حکایت می کند. این وزیر اظهار امیدواری کرده است که مقامات بولیویایی باب «یک مذاکره واقعی» را بگشایند تا بدین وسیله «منافع طرفین رعایت گردد.»

وزیر صنایع و معادن اسپانیا نیز گفته است «طبعاً این (ملی کردن) برای ما خوشایند نیست و من فکر می کنم نه برای شرکت های اسپانیایی و نه برای بولیوی مفید خواهد بود.» در بروکسل نیز از سوی کمیسیون اتحادیه اروپا گفته شده که «با نگرانی» موضوع را تعقیب می کنند و حکم ملی کردن صنایع نفتی در بولیوی از نظر این کمیسیون تاسف آور است چرا که این تصمیم بدون یک «روند شور و مشورت و مذاکره» قبلی اتخاذ شده است.

A.C.P- Postfach 12 02 06-60115 Frankfurt am Main-Germany-Fax: 00-49-221-170 490 21

Web Site: <http://www.iranian-fedaii.de> E-Mail: organisation@iranian-fedaii.de